

Posudek diplomové práce
Bc. Markéta Jahnová
Vnitrobloky jako specificky utvářený městský prostor
Fakulta humanitních studií University Karlovy v Praze
katedra sociální a kulturní ekologie, 2015

Úvod

Moderní a postmoderní město prochází od počátku minulého století procesem stále rychlejších proměn. V posledních padesáti letech vzrůstá důraz na dvě složky městského organismu, jež jsou ve velmi komplikovaných, ale logických vzájemných vztazích. Jsou jimi veřejná zeleň (v obecnějším kontextu kvality životního prostředí) a různé podoby veřejného prostoru. Jejich funkčním propojením je dříve tradiční, později takřka zavržená a v poslední době právem rehabilitovaná součást městské zástavby, jíž je **vnitroblok**. Výzkum jeho podoby a provozu, jež si jako téma své diplomové práce zvolila Bc. Markéta Jahnová, je proto zcela aktuální a plně zapadá do oboru sociální a kulturní ekologie i do plánu jeho výzkumného zaměření..

1. Obsahová stránka

Stručný, ale výmluvný abstrakt předchází velmi podrobný obsah. Chtělo by se napsat obvyklé „logický“, jenže autorka jde hlouběji pod prvoplánovou logiku a v subkapitolách si všímá i méně prvoplánových souvislostí udržitelného rozvoje a města, resp. jeho součástí, a vysvětluje tak např. i kvalitu života ve městě a jeho částech.

Neobvyklý úvod, plný osobních vyznání, není rozhodně samoučelný. Z určitosti osobní pozice venkovanky může autorka klást řadu otázek, jež jsou možná pro rodilého Pražáka překvapivé právě svou nesamozřejmostí a jež ve skutečnosti představují velmi dobrý základ výzkumného tazání, zahalený ovšem v rouše takřka poetickém. V pravý čas autorka „převleče kabát“ a za vydatné pomoci relevantních zdrojů zasadí své otázky do kontextu zkoumání urbanistických.

Na počátku teoretické části je čtenář seznámen s obsahem následující kritické rešerše prostřednictvím klíčových pojmů, jimiž jsou urbanizace, urbanismus, město, veřejný prostor, trvale udržitelný rozvoj, kvalita života, suburbanizace a vnitroblok. Další odstavce předznamenávají vlastně výsledek autorčiných nikoli ještě empirických výzkumů, ale teoretických úvah, jež vyústí v důležité pojetí vnitrobloků jako zvláštního typu veřejného prostoru a na základě jejich přístupnosti a využívání v rozlišení jeho tří základních typů, vnitrobloků poloveřejných, polosoukromých a soukromých. Možná už zde je na místě poznámka, že autorka později prokáže, že užívání předznamenání „polo-“, není výsledkem bezradnosti, ale promyšlené teoretické komparativní analýzy.

V teoretické části nechybí na jedné straně historický exkurs, na druhé porozumění potřebám (udržitelné) současnosti v podobě účasti veřejnosti na rozhodování o využívání (polo)veřejných prostorů, tedy i vnitrobloků.

Věta „Základním cílem práce je definovat vnitroblok jako specifický poloveřejný prostor ve městě a popsat jeho přínos pro kvalitu života ve městě a zodpovědět následující

výzkumné otázky:“ tak trochu předjímá výsledek práce, umožňuje nicméně formulovat tři nosné výzkumné otázky:

„Jaká je funkce vnitrobloků?

Podporují vnitrobloky kvalitu života ve městě?

Jak zapojovat veřejnost do procesu revitalizace vnitrobloků?“ (str. 4), jež však v této poněkud atypické práci nehrají klíčovou roli. Autorka na ně totiž sice s úspěchem odpoví, ale ve skutečnosti prozradí o (potenciálních) funkcích vnitrobloků v současném městě mnohem víc.

Celá teoretická část diplomové práce pak s viditelnou chutí nejen klasickým rešeršním způsobem, ale spíše tvořivě kriticky excerpuje relativně bohatou literaturu, ale také záměrně vytváří plodná „krátká spojení“, např. kánonických děl typu Jane Jacobsové s Manuálem vytváření veřejných prostranství. Výsledek by již pro stručnost textu a přece jen neúplnost literatury nemohl sloužit přímo jako učebnice, ale zato výtečně naplňuje dvě funkce, jež bychom v žádném případě od školských skript očekávat nemohli: čtenář musí číst svižně stylizovaný text s nejméně stejným potěšením, s jakým byl psán, a získá velké množství někdy mírně sporných, ale zato velmi často nových a nečekaných podnětů.

Následující kapitola nese poněkud nekonvenční titul „Teorie vztahující se k empirické části“. I zde však Jahnová ví, co dělá. Neuvádí totiž školsky jen použité metody (odpovídající název by zněl např. „Metoda práce“), ale zabývá se jimi poněkud hlouběji, aby zdůvodnila jediný (dílčí) nedostatek své práce: zkoumání *jediného*, byť dobře vybraného a zdůvodněného vnitrobloku.

V empirické části tedy Jahnová zdůvodňuje volbu podle uvedených kritérií a podrobně popisuje průběh výzkumu včetně odůvodnění jeho dvou fází a popisu rámcové analýzy. Obě kola i samotný vnitroblok jsou velmi dobře zdokumentovány účelnými mapkami, fotografiemi, plánkem. Rovněž rámcová analýza je provedena takřka vzorově, tedy nikoli „manifestačně“, ale tak, že autorce skutečně slouží k orientaci v datech a k jejich interpretaci. Také „kotvení“ abstraktního výtažku z materiálu rozhovorů je provedeno s analytickým citem. Slabina práce je tedy jediná, ale obsažená ve dvou možnostech: buď měla autorka zkoumat např. tři vnitrobloky promyšleně vybrané kupříkladu podle vlastní typologie, nebo měla jinak plně legitimní případovou studii přece jen podrobněji triangulovat, tedy opřít o hlubší i širší komparaci jiných dat než získaných z rozhovorů.

Veškerá zjištění, a není jich málo, dokázala Jahnová přehledně shrnout a zobecnit v Závěru, který zcela nakonec i velmi hutně shrnuje vlastní pozici v experimentu, jímž celá diplomová práce v dobrém slova smyslu je, a hodnotný výtěžek pro další pokračování prostřednictvím obdobných, metodicky nyní již předznamenanych výzkumů, nebo plošného dotazníkového výzkumu, k němuž Markéta položila velmi kvalitní teoretický základ.

2. Práce s literaturou

Předem přiznávám, že jsem nenašel energii ke kontrole, zda jsou všechny v bibliografickém seznamu uvedené tituly také skutečně použité. Množství použité literatury je totiž úctyhodné a zahrnuje jak díla klasická (Jacobsová; Sitte; Norberg-Schulz atd, z jiného soudku např. Brundtlandová), tak zcela aktuální (Maier, manuály, šedé zdroje aj.) nebo díla mně (dosud) neznámá, přesto však jistě náležitá. Tříděn je klasicky abecedně, takže se metodologická část titulů na první pohled poněkud ztrácí, jsou však vybrány po několika konzultacích dobře a také jsou dobře využity a čtenář si vše potřebné také celkem snadno dohledá. Anglicky psaných titulů je více než dostatečné množství k tomu, aby se čtenář přesvědčil, že je autorka cizo-gramotná.

Jahnová pracuje s literaturou kvalifikovaně, cituje i interpretuje většinou přesně, jen někdy není zřejmé, zda jde o citaci nebo parafrázi (uvozovky; autorství však nikde není uvedeno v pochybnost). Ojedinelé poznámky umístěné pod čarou přispívají k plynulosti četby. Veškeré poznatky, ale i výsledky vlastních srovnávacích rozborů v teoretické části (např. zmíněná typologie) dovede srozumitelně převyprávět a účelně aplikovat ve vlastním výzkumu.

Bohužel jsou všechny bibliografické údaje uvedeny nedostatečně (chybí až na výjimky vydání, počet stran, ISBN). Tato, v tomto případě nežádoucí, jednota je zjevně způsobena „měkčími“ nároky na studující v diplomových seminářích v době, kdy Jahnová končila studium, současným nárokům státní normy ani katedry však bibliografie prostě neodpovídá; situaci jsem však měl lépe pohlídat spíše já jako vedoucí diplomové práce, abych předešel kazu, který mrzí i ve srovnání s mimořádně pečlivě odvedenou formální stránkou práce (viz dále v posudku). Tento nedostatek by tedy vlastně neměl být zahrnut do klasifikace.

3. Formální stránka

Se započtením všech řádně započitatelných pasáží má práce rozsah takřka 110 normostran, tedy takřka předpisový. Text je typograficky jednotně a účelně vypraven a vybaven všemi povinnými náležitostmi (abstrakty, klíčová slova, struktura a ukázka rozhovorů atd.), včetně nepřetížených grafických, obrazových a tabulkových doplňků: ať přímo v textu, nebo naopak v přílohách, jsou velmi ilustrativní a svědčí o tom, že má autorka předmět své práce dobře prozkoumán a výsledný text pečlivě promyšlen.

Text je psán důsledně v 1. osobě singuláru neformálním, místy narativním, ale plně kultivovaným slohem. Jazyk a sloh práce je poměrně nekomplikovaný, místy dokonce až strohý, ale dovede být i přímo poetický – právě jen tam, kde to autorka považuje za vhodné zpestření. Sleduje vždy hlavní myšlenku, dovede být i vtipná např. v nečekané aluzi: „Udržitelné město by mělo uspokojovat současné potřeby obyvatelstva, aniž by bylo ohroženo naplnění potřeb budoucích generací.“ (str. 2)

Práce je takřka prosta překlepy, mluvnických nebo stylistických poklesků a chyb a spíše vykazuje psavou zručnost.

4. Celkové hodnocení

Vedení rozhovorů, rozbor a interpretace dat a použití rámcové analýzy jsou velmi uspokojivé. Metody prostě autorka správně pochopila i aplikovala, včetně dvou etap výzkumu; přesně cítí jednotlivé kontexty i svoji pozici.

Kapitolka „Struktura a cíle práce“ zcela stručně, ale velmi jasně seznamuje čtenáře se základními pojmy a cíli práce. Již odsud je zřejmé, že se autorka dokáže systematicky vymezovat v tématech i metodách, vždy přesně uvede, co dělá a proč i to, co nedělá – a proč. Tato zdůvodnění můžeme někdy podezírat z účelovosti (např. nedostatek času ke zpracování dvou nebo více vnitrobloků a jejich srovnání), pro hodnocení jsou však důležitá dvě kritéria. Za první, zda si je autorka věcně i metodicky vědoma zásad a limitů vědecké práce, a za druhé, zda má její práce přes všechna omezení věcný přínos a přidanou hodnotu. Posuzovaná práce je sice „pouze“ případovou studií, domnívám se však, že přes výše uvedenou výhradu její vypovídací hodnota je poměrně vysoká a průkazná. Lze konstatovat, že položené otázky byly úspěšně zodpovězeny. Dosažené poznatky se týkají jednoho vnitrobloku. Počínaje jeho výběrem, dále s volbou vhodných metod získání dat jejich vyhodnocení až po formulaci závěrů je však možné konstatovat, že výtěžek je obsahově komplexní, zahrnuje vyváženě v zásadě všechny roviny podob, funkcí a stavu vnitrobloků a hypotetické odpovědi na výzkumné otázky jsou plně použitelné pro další testování různými výzkumnými formami.

Autorka tedy svůj záměr, jež si stanovila jako „teoretickou konceptualizaci vnitrobloku použitelnou pro další kvalitativní i kvantitativní výzkum“ bez pochyb naplnila. Kdyby byla triangulace provedena důkladněji, byla by práce výtečná.

Otázka pro obhajobu: bude-li autorka nebo účastníci obhajoby chtít, mohl by být načrtnut design možného dalšího podrobnějšího, příp. plošného výzkumu.

Práce bez pochyb splňuje požadavky kladené na magisterské absolutorium a proto ji s potěšením **doporučuji** přijmout **k obhajobě** jako **výbornou** s bodovým ohodnocením okolo **16–17 bodů** podle zavedené stupnice oboru a katedry.

Praha 8. února 2015

PhDr. Ivan Rynda